

CARMEL GINER I BOLUFER, CRONISTA OFICIAL DE PEGO

Francesc Salvà i Peretó

Aquest treball pretén donar l'esbós biogràfic d'un home que adreçà la seua vida i la seua tasca a vetlar per les arrels del seu poble.

Carmel Giner i Bolufer nasqué a Pego l'any 1901 al si d'una família de camperols composta per Just Giner Arbona, natural de Murla, i Miracle Bolufer Garcia, natural de Pego. La seua naturalesa malaltissa plegat a la mancaça de recursos econòmics foren les causes que li obligaren a deixar els estudis primaris, els únics que rebé en la seua infantesa. Per millorar de salut romania llargues temporades en una caseta a defora, la qual cosa li féu atravesar-se als passeigs per les muntanyes, que també arribà a conèixer, i a fixar-se en tot allò que voltejava al terme de les valls pegolines, resolent de donar-lo a conèixer a tothom. Com que tenia a bondó de lleure, l'aprofità ben bé desenvolupant una distracció de tipus artística, la qual consistia en modelar figuretes de fang. Aquestes esculpetes, les quals van arribar a ésser força nombroses i hui perdudes, representaven les imatges dels polítics i els militars espanyols populars de començament de segle —com era el cas d'Antoni Maura i Montaner, cap del partit conservador monàrquic i paradigma del polític honrat segons el parer del nostre biografiat—. També en féu dels personatges més realçats que intervingueren en la Primera Guerra Mundial⁽¹⁾, del desenvolupament de la qual rebia informació llegint *La Acción* de Madrid, i la premsa valenciana *Las Provincias* i *Diario de Valencia*, tots tres de tendència germanòfila. Fou en aquells primerencs anys quan prengué interès per la història de les contrades pegolines, en la qual cosa degué d'influir prou el fet que havia escoltat nombroses històries, basades en fets reals, relatades per familiars i coneguts, de les quals Carmel, alguns anys després, es preocuparia de comprovar la seua versemblança llegint els manuals d'investigació històrica que llavors hi havia depositats a les biblioteques i furgant en les fonts documentals dels arxius que tenia a l'abast.

El seu tarannà bregós li féu escriure el 1917 un articlet periodístic sobre les festes de Sant Josep a Pego i remetre'l al diari *Las Provincias*, dirigit per Teodor Llorente i Falcó fill del patriarca de la Renaixença valenciana. Com que allò que es deia a l'esmentat escrit periodístic féu goig, li oferiren que

1.— C. GINER: *45 años al servicio de Pego*. Ed. Bullentum, Pego, 1963, pàg. 12.

treballàs com a corresponsal comarcal, i així mateix en altres publicacions valencianes com *Diario de Valencia* i *Semana Gráfica* ⁽²⁾. La impossibilitat de mamprendre una carrera d'estudis superiors a més a més de les necessitats econòmiques li obligaren a cercar un treball més consistent i així és que rere algunes recomanacions li fou atorgat el càrrec d'ordenança de Telègrafs, tasca que desenvolupà d'ençà del 1918 fins la seua jubilació voluntària quaranta anys després.

El 1921 s'enceta una nova etapa, als seus escrits, que s'allargarà fins el 1933, la qual es caracteritza per l'apologia dels interessos pegolins, i per la recerca de les causes motivadores de l'endarreriment cultural de la comarca. L'origen d'aquest canvi es degué al petit fet esdevingut quan Carmel Giner tornava d'un viatge en tren i a l'establir conversa amb el revisor, aquest negà conèixer l'existència de Pego ⁽³⁾. Allò li encoratjà encara més a escriure amb l'única determinació de fer coneguda l'existència de la geografia pegolina i la seua història.

El defici intel·lectual li mena a fundar el 1923 el setmanari *La Voz de Pego*, exemple de periodisme casolà, el primer número del qual aparegué el 20 de maig del 1923, amb l'aclariment que es tractava d'un setmanari independent defensor dels interessos de Pego i el seu districte. El seu preu era de deu cèntims i la seua confecció era realitzada a la impremta Cuquerella i tenia quatre pàgines de la grandària del foli actual. Era un setmanari sense cap lligam amb l'Ajuntament i d'ençà de l'any següent s'hi va incloure una secció d'història de Pego, en la qual col·laboraren, a més a més de Carmel, Bernardí Sastre i Ferrando, Manuel Giner i Pasqual, Josep Garcia i Banyuls i Josep M.ª Alzina i Sala. El seu període de difusió transcorregué entre els anys de la Dictadura del General Primo de Rivera i la proclamació de la Segona República. El contingut d'aquest fullet informatiu reflectia l'afany d'anar endavant. Els nombrosos escrits d'aquesta primerenca etapa ens deixen veure una actitud crítica adreçada envers l'exercici arbitrari del poder -a nivell local-, l'analfabetisme i la mancança d'higiene pública. Malgrat que tingué problemes amb la censura, així i tot, Carmel Giner continuà exigint per escrit la creació de nous grups escolars i biblioteques municipals, més reformes urbanes i una sèrie de millores en les comunicacions comarcals -pavimentació de camins i l'ampliació de les línies telefòniques i telegràfiques-. Aquest esforç particular per millorar els mitjans de transport del seu poble, es tradueix en una tongada de «memorandums» que recordaven la convenença d'eixamplar les obres de construcció de la línia de ferrocarril de via ampla -la qual havia substituït la línia de via estreta Carcaixent-Dénia i fer-la passar per Carcaixent-Oliva-Pego-El Verger-Ondara-Dénia, la qual cosa suposaria l'elevació econòmica i cultural dels pobles esmentats. Aquests escrits s'inicien el 1924 i arriben fins i tot a la fi dels anys quaranta. Heus ací el contingut del primer article que parlà d'aquest projecte:

2.— C. GINER: op. cit., pàg. 57.

3.— C. GINER: op. cit., pàg. 15.

«Els pobles que cauen en errors rodant el temps hauran de canviar de parer. D'ençà que a Gandia se celebrà, fa algun temps, aquella anomenada Assemblea pro via ampla del ferrocarril Carcaixent-Dénia, assistint-hi tots els pobles, interessats en la reforma, dels districtes de Gandia i Dénia -i

CARMELO GINER BOLUFER
 "Altegar d'Ambrà"

45 AÑOS AL SERVICIO DE PEGO
 1917-1962

(Autobiografía, Bibliografía y Crítica)
 Prólogo de Carlos Senti Estove

EDICIONES BULLENTUM
 PEGO, 1963

si no m'enganye també hi anà una nodrida representació de Pego-, on els presents sol·licitaren a la Companyia dels Ferrocarrils del Nord, la realització immediata d'aquesta important millora, he romàs a l'expectativa amatent només al desenvolupament d'aquest afer.

Ha transcorregut molt de temps sense que se n'hagués tornat a dir res, i creient-ho en l'oblit, anava a recordar-ho de bell nou des d'aquestes pàgines, quan una notícia que en fa referència em mou a renunciar-hi i principiar un escrit tot diferent.

Deia aquesta notícia apareguda el proppassat dimecres, que amb l'ocasió de l'estada a la ciutat de Gandia del governador civil, senyor Garcia Trejo, el diputat provincial de la mateixa, senyor Grustan, li demanà que transmetés al Directori i a la Companyia del Nord l'aspiració de Gandia: la transformació de l'actual línia de via estreta Carcaixent-Dénia en via ampla, a la qual cosa el senyor governador prometé no solament traslladar la petició sinó també recolzar-la.

Tanmateix aquest nou intent de reforma, té també un gran interès per a Pego puix que ara hom podria aconseguir el traçat Oliva-Pego-El Verger.

Quan es construí l'actual línia de via estreta, Dénia cometé el desfici que ha estat la ruïna del seu port, a hores d'ara en fase de construcció, de no voler de cap manera, per interessos particulars sense visió de futur, que aquesta línia de ferrocarril travessàs per Pego, deixant de banda un poble germà, estimant-se més que passàs pels arenals del Molinell. Aquesta errada no solament ha llançat a perdre el seu port sinó també la nostra a bondó i la de tota aquesta zona de la Marina Alta.

Amb tot sempre aplega una hora per esmenar les errades i aquesta ja és ací. Dénia i Pego, plegats en germanor, han d'afegir-se a la petició feta per Gandia, ara bé demanant al Directori i a la Companyia del Nord

la construcció del traçat Oliva-Pego-El Verger, amb la qual cosa tots dos pobles arribarien al màxim apogeu multiplicant-se les seues fonts de riquesa. Per tal d'aconseguir-ho només cal bona voluntat i afegir-hi una miqueta de sacrifici» ⁽⁴⁾.

Les característiques del seu ofici feren que es traslladàs amb destins temporals a d'altres poblacions com fou el cas de Madrid, València i Ondara ans de tornar a Pego altra vegada. A Madrid visqué d'ençà del 1925, on es relacionà amb les joventuts «mauristes», de la qual organització sembla que fou secretari⁽⁵⁾. El maurisme fou un moviment juvenil renovador que cercava els remeis per impedir que l'Estat i la societat anaren per averanys ben diferents. Aptofitant el seu estatge madrileny i desitjant eixamplar la formació intel·lectual, prengué la decisió d'anar d'oient a la Universitat Central. Barrejà l'assistència a les classes amb els escrits en els periòdics *El Sol* i *La Voz*.

El 1929 el trobem a València, passant després a Ondara. Cantàbria, Astúries i Galícia, foren també llocs de breus destins estivals i finalment Pego fins aplegar el seu retir el 1958 ⁽⁶⁾.

A les darreries dels anys vint i primeries de la dècada següent, Carmel Giner escrigué cròniques al *Diario de Alicante*, *La Voz de Levante* i *El Correo*, tots tres d'Alacant, i en les publicacions madrilenyes *Ahora* i *Estampa*.

Al proclamar-se la Segona República presidida per Niceto Alcalà Zamora, aprofità l'estima que sentia des que visqué a Madrid per Miquel Maura i Gamazo, cap del partit republicà conservador i llavors ministre de la governació del govern provisional -al qual càrrec renuncià el mateix any per no avenir-se amb el text de l'article 26 de la Constitució sobre matèria religiosa que començava dient que «...Totes les confessions religioses seran considerades com Associacions sotmeses a una llei especial». [...] ⁽⁷⁾-, el féu venir a Pego on se celebrà un acte de congratulació amb el nou règim democràtic.

Fundà també el setmanari polític *Renovación*, arribant-ne a eixir només els dos primers números. L'any 1932 participà en el Consell Escolar i el 1933 formà part de la Comissió Municipal d'Obres recolzant el projecte de fer millores a la carretera de la mar. Casat el 1935 amb Isabel Català, natural de Benimeli, tingué dos fills, Carme i Josep, nats el 1938 i el 1941 respectivament. Durant la Guerra d'Espanya Carmel Giner continuà exercint el seu ofici i a l'acabar el conflicte bèl·lic no tingué cap problema amb les depuracions polítiques del règim militar, encetant-se un període de major col·laboració amb la casa consistorial. Llavors començà la seua darrera etapa compresa entre el 1942 i el 1974, caracteritzada sobretot per la investigació històrica de la comarca pegolina. Rere rebre el càrrec de Primer Cronista Oficial, mamprén el 1942 la direcció d'una nova publicació: *Bullentó* ⁽⁸⁾, en la qual, tot i que la seua finalitat era la divulgació cultural fent servir un llenguatge emfàtic propi del moment, hi havia a bondó de propaganda política. Hom pretenia que fos de periodicitat mensual, però per raons econòmiques, només isqué un número. Aquesta experiència fou el precedent del *Llibre de Festes* editat per la casa consistorial, que apareixeria dos anys més tard i que ens ha arribat fins l'actualitat.

Als primers anys d'aquesta dècada connecta amb les entitats culturals

4.— L'original escrit en castellà: «La via ancha Carcagente-Denia y el trazado Oliva-Pego-Vergel», *Las Provincias*, 28-6-1924, pàg. 3.

5.— Dada proporcionada per En Josep Vicent Server de Pego.

6.— Uns anys abans viatjà al Marroc, segons Rafael Colma Payà, *Viajes por tierras de Alicante*, Excm. Dip. Prov. de Alicante 1956, i En Manuel Giner ho confirma a «In memoriam», *Festes a Pego-74*.

7.— *Constitució de la República Espanyola*, 1931, pàg. 8.

8.— *Bullentó*. Revista gráfica de fomento de cultura y arte. Año I, n.º 1, Pego, julio 1942. Número extraordinario dedicado a las Fiestas en honor del Santísimo Ecce-Homo, patrono de la Villa de Pego.

valencianes que hi havia com el Centre de Cultura Valenciana -interessant-se força per l'Arqueologia, Prehistòria, Toponímia i Lingüística-, Acció Bibliogràfica Valenciana, etc.; a més a més projecta redactar una *Història del districte de Pego* (9) i publica una sèrie de resums a *Las Provincias*, en els quals esmenta les fonts d'informació que fa servir per a les seues cròniques: Miedes, Diago, Escolano, Viciàna, Perales, T. Llorente i Oliváres, Roc Chabàs, V. Boix, T. Llorente i Falcó, Carreres, Felip Mateu i Llopis, etc. ⁽¹⁰⁾. Al mes de juliol del 1944 Carmel Giner participà en els primers Jocs Florals de Pego i a l'any següent en companyia d'Antonio Pérez Ramos publicà un estudi sobre unes troballes arqueològiques a la partida de Gaià ⁽¹¹⁾.

L'any 1946, aprofitant la independència de les Illes Filipines, proposà a la Casa de la Vila, donar el nom d'aquest país hispànic a un carrer i dedicar un altre a Fra Francesc Peris i Roís de Medina, il·lustre escriptor pegolí del segle XVII que fou missioner a Xina i Filipines on també exercí de professor a la Universitat de Manila ⁽¹²⁾.

D'altra banda escrigué per a la revista valenciana mensual *Valencia Atracció* ⁽¹³⁾, torna a col·laborar-hi el 1947 i el 1948, i quan l'Ajuntament li oferí que es fés càrrec de la Biblioteca i de l'Arxiu Municipal, ordenà i classificà la documentació que hi havia des del segle XV. Féu una catalogació de tipus administrativa, disposant els documents en sis grans grups generals: I) partint del *Llibre de Béns e Censals de la Vila i la Vall de Pego*, inclogué en aquesta secció tots els registres de propietat que hi havia d'ençà del segle XV, les contribucions i els padrons rústics i urbans; II) Llibres de resolucions del Consell o llibres de governació; III) La Hisenda i el comerç; IV) Les quintes del servei militar; V) La correspondència, en general; VI) Secció especial. Hi posava tot allò que no sabia com classificar.

Si haguéssim de triar i dir quina tasca de Carmel Giner fou la més notable, o bé la d'investigador o bé la d'arxiver, seria aquesta darrera on més descollà car gràcies al seu treball s'evità que la documentació es llançàs a perdre.

L'any 1946 rere rebre el nomenament de Delegat Comarcal del Servei d'Investigació Prehistòrica de València, proposà tot seguit la creació d'un Centre d'Estudis Comarcals «anex al Consell Superior d'Investigacions Científiques», el qual Centre va ésser presentat al Congrés d'Instituts d'Estudis Locals, a Jaca, al mes d'agost, per l'Il·lm. En Felip Mateu i Llopis, catedràtic de la Universitat de Barcelona ⁽¹⁴⁾. Aquesta proposta no collà, però el 1949 Carmel Giner organitzà, amb uns propòsits semblants a l'anterior, el Centre Excursionista Cultural -producte de l'afició per les excavacions arqueològiques-, arreplegant en companyia d'una colla de xicons qualsevol mena de vestigis materials. En la classificació final d'aquestes troballes rebia l'ajut de professionals com el ja esmentat doctor Felip Mateu i Llopis ⁽¹⁵⁾. El 1947 publicà a la revista *Saitabi* (veure nota 15), la comunicació que sobre els jaciments arqueològics de Pego havia presentat a un Congrés d'Arqueologia a València. Edità un altre estudi titulat *Topografia històrica de los Valles de Pego* ⁽¹⁶⁾, il·lustrat amb dibuixos i fotografies, on tractava temes toponímics i onomàstics de les vuit valls de la comarca pegolina, trametent exemplars de l'opuscle a personalitats com l'erudit Nicolau Primitiu, el lingüista i filòleg

9.— C. GINER: «De mis apuntes para la historia», *Las Provincias*, 11-8-1943, pàg. 8.

10.— C. GINER: «De la Valencia mora», *Las Provincias*, 3-4-1943, pàg. 8.

11.— »Descubrimiento de una necrópolis ¿arabe?», *Anales del Centro de Cultura Valenciana*, segona època, tom VII, gener-abril 1945, pàgs. 32 a 42.

12.— Llettra signada per C. Giner, la qual es troba a l'arxiu municipal, el 4-7-1946.

13.— C. GINER: «Nuevas rutas turísticas, los valles de Pego», *Valencia Atracción*, núm. 134, any XXI, València març 1946.

14.— Josep V. SERVER: *Festes a Pego*-1953.

15.— C. GINER: «La arqueologia en Pego y su comarca», *Saitabi*, revista d'Arqueologia, Art i Història; Univ. de València, any VII, tom V, gener-juny, València 1947, pàg. 64 i ss.

16.— C. GINER: «Topografia...», *Anales del Centro de Cultura Valenciana*, tom XVII, gener-abril, València 1947.

Joan Coromines aleshores professor als Estats Units, els quals li encoratjaren a tenir la mateixa seguida. Així mateix escrigué la lletra d'un himne a Pego, al qual Na Dolors Cendra posà la música, estrenant-se oficialment el 1949. D'altra banda també cal dir que Carmel Giner fou un autodidacta en l'aprenentatge de l'ortografia de la llengua catalana, trencant a escriure a la fi d'aquesta dècada -l'any 1947 publica l'opuscle titulat *Lo Jorn de la Sang* ⁽¹⁷⁾-, així com al llarg de la següent. El 1949 organitzà l'Escola Valenciana de l'Acció Catòlica, per a l'ensenyament del català.

Carmel Giner en els seus escrits, tractà temes com la Prehistòria, l'Arqueologia, la Toponímia; de l'Edat Mitjana li agradava força el segle XIII perquè és l'època de l'arribada del rei Jaume I a aquestes terres; però sobretot prengué gran interès pel període de dominació musulmana i la seua civilització. Sobre el cèlebre cabdill musulmà Al-Azdraq féu un estudi biogràfic i fins i tot una obra de teatre. Dels àrabs estudià, a més de la toponímia i l'onomàstica, la seua economia i les conseqüències negatives esdevingudes a l'economia valenciana després de l'expulsió dels moriscos ocorrida al segle XVII. Tanta passió prengué per la presència dels musulmans a les valls de Pego, que anys després signaria els seus treballs amb el pseudònim d'Alfaçar d'Ambra.

D'ençà dels anys cinquanta, conreà el periodisme radiofònic a les emissores de Dénia i de Pego. En jubilar-se, malgrat que la paga no era massa gran, es despenia dels diners, els quals no valorava gens, solucionant, en la mesura de les seues possibilitats, els malsdecap econòmics del proïsme, així com en la investigació. Escorcollà pels arxius i biblioteques de Barcelona, València i Madrid, catalogant la documentació que tingués referències dels pobles de la comarca pegolina:

1. Entre 1955-56, féu fitxes dels documents dels regnats de Jaume I i Pere III el Gran, existents a l'Arxiu General de la Corona d'Aragó de Barcelona.
2. Entre 1957-58, féu fitxes dels documents del regnat del monarca Jaume II que hi havia a l'Arxiu Històric Nacional, Secció d'Osuna (Madrid).
3. Durant els anys 1959-60 realitzà les fitxes dels documents conservats de l'any 1244 a l'Arxiu General del Regne de València (València).

Carmel continuà treballant, com veiem, però els anys passaven i ell anava fent-se un home contradictori, solitari i de caràcter difícil, tot acompanyat d'un cert anticlericalisme encara que no renunciava a unes creences fortes, però sense motles.

A les primeries de la dècada dels seixanta s'embarcà en la celebració del Seté Centenari de la creació de la Baronia de Pego i, aprofitant aquest esdeveniment, hom confeccionà una bandera municipal amb els següents colors simbòlics: el verd -pel domini musulmà-, el blanc -pel pacte de pau entre musulmans i cristians- i les franges vermelles i grogues de la senyera -per la incorporació d'aquestes terres a l'àmbit de la Corona d'Aragó-. D'altra banda posaren una placa commemorativa a la façana de l'Ajuntament ⁽¹⁸⁾ i fongueren una medalla de bronze amb la llegenda: BARONIA DE PEGO - VII CENTENARI DEL MUNICIPI voltejant l'escut municipal tot plegat amb

17.— Es tracta d'un treball en honor del patró de Pego, el S^m. Ecce Homo, del qual es va fer una edició de cinc-cents exemplars impresos a València l'any 1947.

18.— Hi podem llegir el text següent: «Per privilegi del rei En Jaume I de València en 22 de febrer del 1262, foren creats per a son fill En Pere I la Baronia municipal de Pego.

H o m e n a t g e
d'agraïment en el VII
Centenari, 22-2-1962".

les dates 1262 -22 de febrer- 1962.

El 1963 publicà un opuscle titulat *45 años al servicio de Pego* ⁽¹⁹⁾, breu memòria de la tasca realitzada entre 1917 i 1962 que, a més a més, inclou en les darreres pàgines un índex bibliogràfic dels treballs publicats, dels treballs inèdits, dels llibres dedicats junt amb els comentaris apareguts sobre les seues publicacions, càrrecs que va rebre, etc. Aquest llibret dóna una mica de llum sobre els seus escrits -tot i que hi ha falta d'informació sobre algunes dades que per no estar massa aclarides impregnen el conjunt d'una certa confusió-. Sobre els seus desplaçaments i la seua vida familiar no ha sigut gen fàcil trobar dades, el mateix Carmel dóna escassa informació i quant als familiars i coneguts tampoc no han sigut massa explícits tot i que breus comentaris van donar a entendre que passà per etapes difícils.

Entre 1963 i 1966 el *Llibre de Festes de Pego* no fou editat, tornant-ho a ser una altra vegada el 1967, data en la qual Carmel Giner encetà una nova sèrie d'articles de tema històric que començà per la Prehistòria i que continuà cronològicament durant els anys successius fins a arribar a la dominació musulmana, publicant-ne només la primera part l'any 1971, ja que la sèrie no va tenir continuïtat i quedà sense concloure definitivament.

Cap a la fi de la dècada dels seixanta lluità perquè fos restablida de nou al seu lloc l'antiga Creu de Tena, típica creu de pedra tallada, de la qual donà els antecedents i el nom: «...el qual procedeix del segle XVI, aclarint que en aquell lloc s'aplegaven els llauradors abans d'anar-se'n a defora» ⁽²⁰⁾.

Un altre vessant important d'aquest home va ser el de la seua lluita particular a favor d'una major germanor entre els pobles, tant és així que es va fer càrrec de la gestió de la vinguda l'any 1971 al seu poble nadiu d'una representació de les autoritats i de la cultura d'un altre poble homònim: Pego d'Abrantes de Portugal.

Aquest mateix any presentà una comunicació al Primer Congrés d'Història del País Valencià amb el títol *Identitat dels blavets-moriscos de les valls de Pego, expel.lits el 1609, i dels nous pobladors*.

En anys abans hi havia aparegut publicada una altra comunicació titulada *L'onomàstica àrab, morisca i cristiana en la vall de Pego, durant els segles XV, XVI i XVII* ⁽²¹⁾, breu estudi sobre l'onomàstica a base de llistats confeccionats a partir de les fonts documentals procedents de l'Arxiu Municipal. En aquesta mateixa publicació l'autor ens confirma que era assidu a les assemblees dels Cronistes de l'Antic Regne de València, on indistintament donava conferències o presentava comunicacions, ja que el tres de juny de 1967 havia donat una conferència sobre «Al-Azdraq i la Història».

Encara col.laborà a *Pelagus*, la revista mensual de la joventut pegolina de principis dels anys setanta, la qual tingué una primerenca etapa amb catorze números des de maig del 1971 a juny del 1972. La publicació tenia unes directrius ben bé definides per l'editorial del dotzé número, el qual deia: «...necessitem que la revista siga una finestra oberta a la gran paret d'aquest poble per la qual puguen veure tant els draps bruts com els nets i que alhora siga també portadora d'un cert bagatge cultural, com pot ser la literatura, el teatre, etc., o visions i punts de vista sobre temes nacionals, socials, que poden

19.— Ediciones Bullentum, Pego 1963. Pròleg de Carlos Sentí Esteve.

20.— Emili BEÛT I BELENGUER: «La Creu de Tena», *Festes a Pego*, 1967.

21.— Es tracta d'una comunicació presentada el 1968 a la VII Assemblea de Cronistes del Regne de València i editada com a separata el 1970 a València.

afectar al nostre país i al conjunt d'aquest que formen la pell de brau»⁽²²⁾. Tot seguit presente la relació d'articles escrits pel Cronista Oficial de Pego que aparegueren a *Pelagus*:

Núm. 0	- Maig del 1971:	«Pego d'Abrantes».
Núm. 2	- Juliol del 1971:	«Resum històric de les festes de Pego».
		«Cartas boca arriba»
Núm. 3	- Agost del 1971:	«Lletra d'un himne a Pego».
Núm. 4	- Setembre del 1971:	«L'alçament dels camperols al 1693».
Núm. 6	- Novembre del 1971:	«Retalls de la història».
Núm. 7	- Desembre del 1971:	«Les estrenes de Nadal. Conte per a xiquets i grans».
Núm. 12	- Maig del 1972:	«Homes de Pego»

Resultat de la seua co.laboració el 1973, en els sis primers volums de la *Gran Enciclopedia de la Regió Valenciana*, són les fixes elaborades sobre les contrades pegolines.

Sobre el seu propi treball Carmel Giner sempre adoptà una actitud molt humil, doncs afirmava que ell només era «...un modest aficionat a la investigació històrica. Els únics títols que tinc són la força de voluntat i el desig de traure a la llum objectes soterrats i llevar la pols dels antics documents que es troben als arxius, per així conèixer el gloriós passat del nostre poble». Carmel continua dient que els documents d'arxiu li servien per a «...evocar els fets històrics amb una mica de lirisme i fantasia»⁽²³⁾.

Ho feia tot per l'estima que sentia pel seu poble i per la història i les tradicions que tant respectava i que veia que anaven quedant en l'oblit.

Poc temps després, rere patir una malaltia fou operat, per la qual cosa se n'anà a viure a Dénia a la casa del seu fill on morí l'any 1974⁽²⁴⁾.

El mateix any de la seua mort aparegué un catàleg de la producció literària feta a València en la llengua del país, confeccionat per Francesc Pérez i Moragon amb el patrocini de la caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de València, amb el títol de *Publicacions valencianes 1939-1974*. Aquest llibre presenta un llistat dels autors per ordre alfabètic tot partint del primer cognom i així a la pàgina 52 podem trobar dues publicacions escrites per Carmel Giner, la primera és *Lo Jorn de la Sang* i la segona és la ja esmentada *L'onomàstica àrab, morisca i cristiana a la Vall de Pego, durant els segles XV, XVI i XVII*.

Podem concloure afirmant que aquest home demostrà un gran interès per tot allò que estigués relacionat amb la seua comarca, que ell tant estimava, i, per això, com a petit homenatge des del 1979 un carrer del seu poble té el seu nom. També en aquesta mateixa data aparegué *Pego (Miscelànea)* publicació de la Caixa d'Estalvis Provincial de l'Excma. Diputació d'Alacant que recollia escrits difícils de trobar, en els quals havia col.laborat Carmel. Els escrits eren la «Història de la Villa de Pego» aparegut a *La Voz de Pego, la «Topografía històrica de los Valles de Pego»* ja esmentada i per últim un conjunt de fitxes bibliogràfiques aparegudes en els volums del *Repertorio de bibliografía arqueológica valenciana*.

22.— «Editorial», *Pelagus*, núm. 12, maig del 1972.

23.— Discurs d'En Carmel Giner a les festes patronals de Murla, el dia 1 d'agost del 1972.

24.— El dia 8 de novembre del 1974 aparegué la nota «In memoriam, Carmel Giner, Cronista de Pego» al diari *Información* d'Alacant notificant la seua mort.

Fins ací el present treball que no ha pretés ser exhaustiu sinó tan sols una mena d'aproximació a la tasca d'un home que dedicà bona part de la seua vida a investigar la història d'uns homes i d'unes terres enfosquida durant segles. Amb tot, caldrà més endavant tornar a furgar en els escrits d'aquest cronista valencià i tal vegada trobem noves dades que haurem de donar a conèixer.